

Suomen ja Norjan rajaseutuyhteistyötä koskeva selvityshanke

Ohjausryhmän kokous

Aika	ke 2.10.2019 klo 9-11
Paikka	Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, 00170 Helsinki, kh Tienhaara Skype-yhteys
Läsnä	Johanna Hautakorpi, OM Janne Koivukoski, SM Jari Rantapelkonen, Enontekiön kunta Mari Palolahti, Inarin kunta Hanna Riipi, Sodankylän kunta Vuokko Tieva-Niittyvuopio, Utsjoen kunta Jari Jokela, Lapin sairaanhoitopiiri Tero Hyttinen, Lapin TE-toimisto Paula Mikkola, Lapin liitto Jari Rajanen, OKM Harri Paldanius, Lapin pelastuslaitos Sarita Kämäräinen, Saamelaiskäräjät, kokouksen sihteeri Markku Mölläri, kokouksen puheenjohtaja Mirva Lohiniva-Kerkelä, selvityshenkilö

1. Kokouksen avaus ja esittäytymiset

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9. Todettiin läsnäolijat.

2. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Tilannekatsaus Suomen ja Norjan pelastustoimesta vastaavien viranomaisten yhteistyöhön, pelastusneuvos Janne Koivukoski SM ja pelastuspäällikkö Harri Paldanius Lapin pelastuslaitos

Janne Koivukoski esitteli pelastustoimen rajat ylittävää toimintaa (esitys Tiimerissä). Pelastuslaitoksella on tarve lisäresursseihin erityisesti logistiikkaan sekä sairaalaresurssien käyttöön rajat ylittävissä tilanteissa. Suomen hätäkeskuksella on Tromssan ja Finnmarkin hätäkeskusten kanssa yhteistoimintaa. Norjan ensihoito suhtautuu Suomesta välitettyihin tilanteisiin samoin kuin oman maan tilanteisiin, kun kyseessä on hengenvaara. Norjassa helikopteritoiminta on hyvin järjestettyä ja koptereita käytetään Suomen puolella.

Harri Paldanius esitteli Lapin pelastuslaitoksen käytännön rajat ylittävää toimintaa (esitys Tiimerissä). Tehtäviä on noin 20 yli valtakunnan rajan vuosittain. Rajat ylittävä yhteistyö on Utsjoella ja Käsivarressa erittäin tärkeää. Kilpisjärvelle on juuri avattu uusi asema. Tromssan

yliopistollinen sairaala on vuosina 2016-2019 antanut ensihoidolle pelastustehtäviin 140 kertaa apua Suomen puolelle. Norjan suhteen Suomi saa enemmän apua, kuin antaa sinne. Ruotsin kanssa ollaan avunannon suhteen enemmän tasapainossa. Pelastustoimessa Norjan kopterit auttavat henkilöiden maastoetsinnöissä. Suomessa pelastustoimella ei ole omia helikoptereita. Norjan kopterit ovat olleet äärimmäisen tärkeä apu, ne pystyvät lentämään hyvin haastavissa olosuhteissa.

4. Tilannekatsaus Suomen ja Norjan varhaiskasvatuksesta, opetuksesta ja koulutuksesta vastaavien viranomaisten yhteistyöhön sekä varhaiskasvatuksen ja opetustoimen palvelujen (perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, ammattikorkeakouluopetus ja yliopisto-opetus) saatavuuteen raja-alueella, johtaja Jari Rajanen OKM

Jari Rajanen esitteli varhaiskasvatuksen ja opetustoimen rajat ylittävää yhteistyötä (esitys Tiimerissä). Koulutuspuolella on vähän rajayhteistyötä Pohjoismaiden välillä. Pääsääntö on se, että koulutuksen sektorilla maat noudattavat omaa kansallista lainsäädäntöään sekä opetussuunnitelmaa ja tutkintojen perusteita. Rahoitusjärjestelmät ovat myös kansalliset. Jotain erityisiä yhteistyömuotoja on ja niistä kaikki perustuvat valtiosopimukseen. Erityisesti ammatillisen koulutuksen puolella on yhteistyötä, esimerkiksi Nord Utbildning järjestää ammatillista koulutusta pohjoismaissa. Opintojen piirissä on n. 80 opiskelijaa ja Suomen budjetti koulutuksen järjestämiseen on 1,7 milj. e.

Suomen ja Norjan välillä 2 kirjastoautoa, jossa saamenkielistä materiaalia. Saamelaiskäräjät myöntää kulttuuriavustusta saamelaisaiteilijoille. International Sámi Film Institute toimii yli rajojen. Instituutin vuosibudjetti on 550 000 e ja Suomen osuus siitä 50 000 e.

Selvityshenkilö tiedusteli, onko koulutuksen osalta tarvetta rajayhteistyölle erityisesti saamelaisalueella. Rajasen mukaan on keskusteltu saamelaisalueen rajayhteistyön tarpeista liittyen koulutukseen. Jos tarvetta on niin paljon, että päätetään siirtyä konkretiaan, se edellyttää valtiosopimusta.

Vuokko Tieva-Niittyvuopio totesi, että Sámi allaskuvla (saamelainen korkeakoulu) Norjan puolella kouluttaa saamenkielen opettajat lähes täysin. Suomen puolella mikään taho ei vastaa erikseen saamelaispedagogiikasta. Sámi allaskuvlan tutkinto ei vastaa suomalaista maisteritutkintoa ja sieltä valmistuneet joutuvat suorittamaan lisäopintoja Suomen puolella. Mari Palolahti ja Jari Rantapelkonen totesivat, että saamenkielisen työvoiman rekrytointi on vaikeaa ja että syrjäseutulisäjärjestelmää tulisi kehittää rekrytointivaikeuksien helpottamiseksi.

Ulla Aikio-Puoskari totesi, että saamelaisten varhaiskasvatuksen opettajien koulutushanke on päättynyt keväällä ja sieltä on valmistunut n. 10 henkilöä ja joillakin on vielä opinnot kesken. Valmistuneilla oli työpaikat jo kunnissa, kun alkoivat opiskella, eli he eivät siirtyneet siinä mielessä työmarkkinoille. Toinen merkittävä hanke on Ketterä-korkeakoulu, jonka kautta koulutetaan saamenkielisiä aineenopettajia.

5. Saamenkielinen koulutus ja opetus, koulutussihteeri Ulla Aikio-Puoskari Saamelaiskäräjät

Ulla Aikio-Puoskari esitteli saamenkielistä koulutusta ja opetusta (esitys Tiimerissä). Parhaillaan meneillään oleva Rájáhis-hanke kartoittaa koulutusyhteistyötä saamelaisalueella. Utsjokisuun ja Sirman koulu ovat tehneet parikymmentä vuotta yhteistyötä. Yhteistyö on johtanut siihen, että kokonaisia koulupäiviä pidetään yhdessä. Koulujen välillä on 20 km matkaa ja oppilaiden kulttuuri-

ja kielitausta on sama. Yhteistyö on vahvistanut saamen kielen käyttöä lasten ja nuorten välillä. Kuluvana lukuvuonna Sirman ja Utsjokisuun kouluilla on kaksi yhteistä koulupäivää viikossa, toisena päivänä Utsjokisuun koulun oppilaat menevät Sirmaan ja toisena toisinpäin. Rajayhteistyöhön liittyy käytännön haasteita: Norjassa oppitunti 60 min., Suomessa 45 min., Norjassa lainsäädäntö kirjoitettu oikeutena opiskella saamea, Suomessa mahdollisuutena. Suomen puolella on maksuton kouluruokailu ja Norjassa ei. Elintarvikkeiden kuljettaminen rajan yli on hankalaa, mutta Utsjoelta kuljetetaan lounas Sirmaan niinä päivinä, kun Suomen puolen oppilaat ovat siellä. Suomessa oppimateriaalit jaetaan ilmaiseksi, Norjassa ja Ruotsissa ei. Tullimaksut häiritsevät myös opetusta, koska oppimateriaalit myydään Suomen puolelta Norjaan ja Ruotsiin.

6. Tilannekatsaus ja suunnitelmat saamenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämiseksi, kunnanjohtaja Vuokko Tieva-Niittyvuopio Utsjoki

Vuokko Tieva-Niittyvuopio esitteli Utsjoen saamenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämistä ja siihen liittyvää rajat ylittävää toimintaa (esitys Tiimerissä). Utsjoki, Karasjoki ja Tanan kunta muodostavat toimivan taloudellissosiaalisen alueen. Utsjoen kunnalle yhteistyö Norjan kanssa on erittäin merkittävää useilla eri aloilla. Utsjoen kunta esimerkiksi omistaa Norjan puolen jäteyhtiöstä muutamia prosentteja, yhteistyötä jätehuollon osalta. Norja on sekä uhka että mahdollisuus. Norja vetää korkeammalla palkkatasolla työvoimaa Suomesta. Norjan puolella saamelaisten työntekijöiden asema on parempi kuin Suomessa, joten tästäkin syystä työvoimaa valuu Norjaan. Utsjoella valtaosa lapsista saamenkielisessä opetuksessa. Lisäksi Utsjoella on kielipesätoimintaa ja saamelaislukio. Tänä vuonna paljon uusia opiskelijoita lukiossa. 3 uutta koulua rakenteilla Utsjoen kuntaan. Tämä helpottaa osaltaan mahdollisesti myös rekrytointia. Sirman koulu on lakkautusuhan alla, selvitetään voisiko oppilaat sijoittaa Utsjokisuun koululle.

7. Tilannekatsaus selvityshenkilön työskentelystä, selvityshenkilö Mirva Lohiniva-Kerkelä

Tiimerissä alustava runko selvityksestä.

8. Muut esille tulevat asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraavan kokouksen ajankohta to 21.11. klo 14-16

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 11:05.

Muistion vakuudeksi,

Sarita Kämäräinen
Saamelaiskäräjät
kokouksen sihteeri

Jakelu Ohjausryhmän jäsenet ja varajäsenet
Selvityshenkilö